

Sari Kivistö

Antiikin myyttiset naiset

Sankareiden uusi elämä
nykykirjallisuudessa

Gaudeamus

Copyright © 2026 Tekijä & Gaudeamus Oy

Gaudeamus Oy

Kaisaniemenkatu 13 A, 00100 Helsinki

www.gaudeamus.fi

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: info@gaudeamus.fi

Kansi: Eeva Louhio

KL 86

ISBN 978-952-345-369-2

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2026

SISÄLLYS

JOHDANTO	7
Myyttien uudelleenkirjoitukset	13
Revisio ja katse menneisyyteen.	15
Kadonneiden äänien ja sivuhenkilöiden jäljillä	19
Radikaalit adaptaatiot	23
Muuttuva sankarikuva	27
1 HELENA. KUINKA KAIKKI TARINAT LÄHTIVÄT LIIKKEELLE	33
Homeerinen sankarikäsitys ja ihanteellinen mieheys	34
Troijan Helenasta tulee ellipsi	39
Helena ei koskaan mennyt Troijaan	44
Fragmenttien merkityksestä kuvittelulle	50
Helenan kuvajainen matkustaa Los Angelesiin	55
Oswaldin arkeologinen metodi	59
2 PENELOPE. EPIIKAN FEMINISTISET UUELLEENKIRJOITUKSET	67
Feministiset aallot kuljettavat Penelopea	68
Tekstiilien poetiikka on poliittista.	72
Demytologisointi tuo myytit arkeen.	81
Atwoodin Penelope tietää kaiken ja tunnistaa ironisesti	86
Sosiaalinen formalismi oikoo maailmaa.	94
<i>Odysseian</i> kadonneet kirjat	99
Kahden juonen naiset, joista yksi on Kirke	104
Korjaavaa kerrontaa ja itseisarvoista kauneutta	112
3 DIDO. IMPERIALISMI JA VÄLIMERELLISET VASTAKERTOMUKSET	115
Hylätyn Ariadnen taustatarina.	117
Sankariromaanin laji ja Lavinian rinnakkaistarina	122
Välimerellä on monia rantoja	127
Uutinen: Elissan kadonnut kirje on löytynyt!	134
Kronologisia toisia ja vaeltavia mallitekstejä.	141
4 KASSANDRA. MUURI, KUOROROMAANI JA TRAAGINEN AIKA	145
Wolf latoo kyklooppimuurin uudelleen.	149
Naisten utopiat.	155
Valituksesta ja hiljaisuudesta naisten äänenä.	159
Kassandran kotimatka jatkuu	164
Muusainvokaation uudistaminen	171
Kuororomaanin moniäänistä kerrontaa.	173

5	MEDEIA. PAKOLAISUUDEN, KOSTON JA ÄITIYDEN HAASTEET	183
	Medeia ja ankkurointi.	185
	Medeia ei palaa eikä saavu	189
	Wolfin Medeia on kriittinen instrumentti.	194
	Medeia matkusti Irlantiin ja ympäri maailman.	198
	Pahuuden rationaaliset ja dispositionaaliset selitysmallit	201
	Oliko Medeia huono äiti?	208
	Medeian läheisten tarinat	214
	Medeian tytär Eriopis ja Filomelan myynti	219
6	ANTIGONE. POLIITTISET UDELLEENKIRJOITUKSET	
	SISARUUDESTA	225
	Teatteri on konfliktia	227
	George Eliot ei valitse puoltaan	231
	Filosofit ylevän veistoksen äärellä	235
	Voidaanko kohtaloa väistää?	241
	Ismenen sivuhenkilö luo uutta toivoa.	246
	Modernit tulkinat vievät Antigonen yhä uusiin poliittisiin taisteluihin.	256
	Vihaiset nuoret naiset osaavat ampua jousella	260
	Greta Thunberg ja Antigone.	264
7	LYSISTRATE. KOMEDIAN NAISET RAUHANNOBELISTIEN	
	JATKUMOSSA	267
	Onko Afrikassa vain norsuja?	270
	Naisten seksilakko Ateenassa ei ollut feministinen	276
	Liberialaisten naisten seksilakko ei liittynyt antiikkiin	282
	Lysistrata rauhanliikkeen pioneerina Suomessa	287
8	MEDUSA. FANTASIA JA HIRVIÖIDEN LUMO.	291
	Medusan tarina.	293
	Medusan romanttinen ekfrasis.	295
	Medusan katse intellektuaalisena symbolina.	300
	Medusan uusi elämä hirviönä.	303
	LOPUKSI	311
	VIITTEET.	317
	KIRJALLISUUTTA.	340
	KIITOKSET.	356
	KIRJOITTAJA.	356